

Geliş Tarihi: 01/05/2022

Kabul Tarihi: 21/05/2022

KIŞ TURİZMİNDE PALANDÖKEN KAYAK MERKEZİ VE DAVRAZ KAYAK MERKEZİ KIYASLAMASI

Damla Melek SAKCALI *

Semih BÜYÜKEPEÇÇİ**

ÖZET

Dünya genelinde turizm denilince akla ilk gelen deniz, kum, güneş üçlüsüne boyut kazandırarak dört mevsime yayılmasını sağlayan alternatif turizmin en önemli alt segmenti olan kış turizminin temel yapıtaşı kardanır. Kış turizmi isminden de anlaşılacağı üzere kış aylarında reaksiyon gösteren bir turizm hareketidir. Kış turizminde gerçekleştirilebilecek faaliyetler arasında en çok talep göreni kayak sporudur. Kış turizmini etkileyen etken bulunmaktadır. Bunların başında karın yerde kalış süresi gelmektedir. Çalışmanın amacı; kış turizminin bölgeye sağladığı yararları göstererek hak ettiği değeri ve ilgiyi görmesini sağlayabilmektir. Çalışmada, ülkemizin uluslararası boyut kazanmış kayak merkezi Palandöken ve gelişmekte olan kayak merkezi Davraz'ın kıyaslaması yapılmıştır. Her iki kayak merkezi ile ilgili nüfus verileri, temel iş gücü göstergeleri ve mekanik tesis bilgileri ayrıntılı olarak verilmiş ve SWOT analizleri yapılmıştır. Böylelikle Palandöken kayak merkezi ile Davraz kayak merkezi arasındaki farklar bulunmuş, eksikler tespit edilmiş ve neler yapılabileceği ile ilgili fikir sunulmuştur. Ayrıca kayak merkezlerinin bağlı oldukları illere sağladıkları ekonomik ve sosyal faydalara da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kış Turizmi, Palandöken Kayak Merkezi, Davraz Kayak Merkezi

PALANDÖKEN SKI CENTER AND DAVRAZ SKI CENTER COMPARISON IN WINTER TOURISM

ABSTRACT

The basic building block of winter tourism, which is the most important sub-segment of alternative tourism, which adds dimension to the trio of sea, sand and sun, which comes to mind when tourism is mentioned throughout the world, is snow. As the name suggests, winter tourism is a tourism movement that reacts during the winter months. Among the activities that can be carried out in winter tourism, the most demanded one is skiing. There are many factors affecting winter tourism. The first of these is the period of stay of the snow on the ground. Purpose of the study; is to show the benefits of winter tourism to the region and to ensure that it receives the value and attention it deserves. In the study, a comparison of our country's ski center Palandöken, which has gained an international dimension, and Davraz, a developing ski center, has been made. Population data, basic labor force indicators and mechanical facility information about both ski centers were given in detail and SWOT analyzes were made. Thus, the differences between Palandöken ski center and Davraz ski center were found, deficiencies were determined and an idea about what could be done was presented. In addition, the economic and social benefits provided by the ski resorts to the provinces they are affiliated with are also included.

Key Words: Winter Tourism, Palandöken Ski Resort, Davraz Ski Resort

* Yüksek lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, melek3242@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1511-6634

** Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, sbipekci@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8174-5682

GİRİŞ

Turizm kelimesi Latince'de "tournus", Fransızca'da "tourner" ve "tour" kelimelerine karşılık gelen dönmek, dönüp dolaşmak anlamlarını taşımaktadır(Dinçer,1993). İş ve eğlence kapsamında yapılan yer değiştirme hareketi anlamına gelen "tour" ve boş zaman değerlendirilmesi için yapılan eğitsel ve kültürel gezintiler anlamını taşıyan "touring" kelimelerinden yola çıkarak turizm kelimesini tanımlamaktaki anahtar kelimelerin hareket ve geri dönüş olduğu söylenebilir(Sezgin,1995).

Turizmi tanımlayacak olursak; yaşadığı yere geri dönme koşulu ile herhangi bir kazanç elde etmeyi gütmeyen, eğlenme, dinlenme, gezme, öğrenme amacı ile geçici süreyle konaklama ile gerçekleştirilen eylemler bütünüdür(Uçkun, 2004, s. 28).

20. yüzyılın ikinci yarısında sanayi devriminden sonra ekonomik refah, eğitimde yol kat etme ve boş zamanın artışıyla seyahat etme, tatil yapma isteği artmaya başlamıştır. Ulaşımın kolaylaşması ve rekabetle birlikte gelen maliyet düşmesiyle seyahat etmek her kesime uygun hale gelmiştir(Youell,1998:7).

Turizm, sektör olarak kabul edildikten sonra uzun süre kitlesel turizm bilincinde ilerlemiştir. Zamanla kitlesel turizmin çevreye verdiği zararlar görülmesi ve turist portföyünün değişimiyle turizm sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamak için risk marjı her daim olan turizm sektörünün riskini en az boyuta indirmek adına kitlesel turizme alternatif olarak yeni turizm oluşum planlamaları yapılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda her ülke kendi potansiyeli doğrultusunda alternatif turizmi çeşitlendirerek turizm pazarına giriş yapmıştır(Erdoğan,2003).

Turizm denildiğinde genel anlamda ilk aklı gelen deniz, kum, güneş üçlüsüdür. Alternatif turizm algısıyla birlikte turizm yaz mevsimine bağlı olmaktan çıkarak dört mevsime yayılmaya başlamış ve kış mevsimlerinde de turizm hareketleri görülmeye başlamıştır. Kış mevsimine talep olmasıyla birlikte mevsime elverişli bölgeler turistik ürünleri geliştirmiş ve kış turizmi ortaya çıkmıştır (Zeydan ve Sevim, 2008).

Kış turizmi, isminden de anlayacağımız üzere kış aylarında yani karlı havalarda gerçekleştirilen en bilineni kayak olan kış sporlarının gerçekleştirildiği bir turizm hareketidir. Kayak sporunun gerçekleştirilebilmesi için bir yükselti gereklidir bu sebeple birçok kaynakta dağ turizmi ile kış turizmi birlikte yer almaktadır. Dağ turizmi; dağ yürüyüşü, yamaç paraşütü, rüzgâr sörfü, kamp, tırmanış gibi birçok faaliyeti kapsamaktadır. Kış turizmi sadece kar ve buzla yapılan faaliyetlerle dağ turizminin alt koludur diyebiliriz (Ülker, 2006: 20).

Kış turizmi süresi karın yerde kalış süresiyle doğru orantılıdır. Kış sporları kar ve buz ile yapılabilen sporlardır. Kış turizmini aktif hale getirmek için en önemli etken kar olsa da konaklama ve ulaşım da önde gelen şartlardır. Bu şartların yanı sıra mevcut mekanik tesisler, yeme içme ve aktivite alanları talebi arttıracaktır (İncekara, 1998).

Bu çalışmada Erzurum Palandöken ve Isparta Davraz Kayak Merkezlerinin potansiyelleri değerlendirilmiş ve iki kayak merkezi arasında kıyaslama yapılmıştır. Palandöken Kayak Merkezi uluslararası bir konumu sahip oluşu mekanik tesisleri ile Davraz Kayak Merkezinden iyi durumdadır. Davraz Kayak Merkezine yeterli önem gösterilmediği, tanıtım ve reklam eksikliğinin olduğu düşünülmektedir.

Kış Turizmi

Turizm kelimesi aklı her ne kadar deniz, kum, güneş üçlüsünü getirirse de insanların gelirlerinin artması ve yeterli boş zamana sahip olmalarıyla birlikte yaz mevsimi turizm olgusu içerisinde yetersiz kalmış ve bu sebeple farklı turizm arayışları başlamıştır. Kış turizmi bu arayışların sonucu ortaya çıkmış bir turizm çeşididir (Ercan, 2019).

Kış turizmi olgusu 1860 yıllarında İsviçre'de St. Moritz'de Johannes Badrutt adlı kişinin kar manzarası içerikli davetiyle başlangıç gösterip 1970 yıllarına denk gelen dönemde kayak merkezi ve otel için yatırımlar yapılmaya başlandığı gözlenmiştir (<https://www.tursab.org.tr>).

Turizm denizle bağdaşık bir şekilde yaz aylarıyla ilişkin olarak canlansa da her kesim yaz aylarında turizm faaliyetine katılamamaktadır. Yazın turizmin talebinin fazla olmasıyla birlikte olası sonuçlardan olan çevre kirliliği gözlenebilmektedir. Kış turizminin temiz hava ve temiz çevre isteyenler içinde ideal olduğu söylenebilir (Usal, 1984).

Turizm olgusu dört mevsimde olmalı düşüncesiyle birlikte görülmüştür ki yaz mevsiminde uygulanan birçok faaliyet kış mevsiminde de uygulanabilmektedir. Kış turizminin canlanması destinasyonlar içinde büyük bir avantaj olup kazanç ve kullanım, yılın tamamına entegre olmuştur (Ağger, 2011).

Kış turizmi genel anlamda yükseklik, kar gibi kavramlarla birlikte kayak, snowboard gibi kış sporlarını içermektedir (Albayrak, 2013). Fakat yeme içme, dinlenme, eğlenme gibi kavramları da içinde barındırmaktadır (İlban ve Kaşlı, 2008).

Kış turizminin ekonomiyi canlandırması, turizmi yılın tamamına yayması, destinasyon için yatırımlar yapılması, destinasyonun kalkınmasına etkisi, turizm çalışanlarının dönemsel değil yılın tamamında çalışmasının sağlanması, istihdam sağlama gibi birçok faydası mevcuttur (Mursalov, 2009).

Kış turizmi denildiğinde genel anlamda dağ turizmi ile özdeşleştirildiği görülmektedir. Bunun sebepleri arasında kış turizmi ile dağ turizmi arasında yükseklik kullanımı gelse de kış turizmi mevsimi kış olması kar, buz faktörleri ve kayak, snowboard gibi sporları içerir yükseklik şart değildir. Fakat kayak faaliyetlerine dağlık arazilerin daha uygun olması sebebiyle dağ turizmi ile özdeşleşebilmektedir (Mursalov, 2009).

Kış turizmi, genel anlamda karlı bölgelerde reaksiyon gösteren kış sporlarını yani kar ve buz içerikli belli başlı araç ve gereçler kullanılarak yapılan sporları kapsayan bir turizm çeşididir. Bu sporlardan en bilinen olan kayak sporu, farklı yüksekliklere sahip eğimli bir alanda kar üzerinde kayak için gerekli araç ve gereçler ile birlikte yapılan spordur. Bunların yanında kış turizminin içinde bulundurduğu bir başka içerik ise mekanik sistem üzerinde ilerleyen teleferik ve telekabin sistemidir (Üzel, 2003).

Mevsimselliği ortadan kaldırarak ekonomik kalkınma açısından büyük önem taşıyan kış turizmi, turizmin bir yıla yayılması, turizm personelleri için dönemsel çalışmayı ortadan kaldırarak uzun süreli bir çalışma hayatı sağlaması, kış turizminin gelişmesiyle yapılan tesisler sayesinde istihdam sağlayarak bölge ve bölge halkını ekonomik ve sosyal anlamda olumlu yönde etkilemektedir. (TÜRSAB, 2015).

Kış turizmini hava şartları etkilemektedir. Hava şartlarına bağlı olarak dönem geç başlayıp erken bitebilmektedir. Sezonun geç başlayıp erken kapanmasının sebebi küresel ısınma olsa da altyapı, reklam, tanıtım, mekanik tesis ve pistlerin yeterliliği gibi etkenlerde mevcuttur (Özgür ve Sevim, 2008).

Türkiye’de Kış Turizmi

Kış turizmi kayak sporuyla önem kazanmış bir turizm türüdür. Kayak sporu ulaşım aracı olarak kullanılmasından dolayı önemlidir. Ülkemizde bu sporun ulaşım aracı olarak kullanılma hikâyesi 1914 yılında Sarıkamış’ta bulunan Avusturyalı subaylar ile başlamıştır (Doğaner,2001).

1914 yılında Haliçte yapılan birçok kayak Erzurum’a getirilmiş ve 30 askere kayak eğitimi verilmiştir. Kayak sporunun Türkiye’deki öncülüğünü 01.01.1933 tarihiyle Galatasaray Lisesindeki bir grup öğretmen Uludağ’da kayak yaparak üstlenmiştir. 1934 yılında kayak sporu yayılmaya başlarken 1939 yılında resmileşerek Dağcılık ve Kış Sporları adıyla ilk federasyon kurulmuştur. Ülkemizde askeri olarak kullanılan kayak sporu için 1927 yılında Eğirdir Dağcılık Talimgahında bu spora ait bölükler oluşturulmuştur. Ülkemiz 1936 yılında alman öğretmen Herr Ridel’in öncülüğü ile kış olimpiyat oyunlarına katılmıştır (<https://www.tkf.org.tr>).

Türkiye 1100 metreye kadar çıkan dağ yükseklikleri ile kış turizmi için ideal bir bölgedir. Kış turizmi tüm dünya için geçerli olan kış sporlarının tanınması ve bilinmesi ile gelişme göstermiştir. Ülkemizin kayak bilinci Avusturyalı subaylar aracılığıyla 1. Dünya Savaşı sırasında oluşmuştur. Ülkemizin ilk kayakçıları ise Erzurum Palandöken’de eğitim almış olan askerlerdir. Ülkemizde kayak sporunun resmileşmesi 1939 yılında Ankara’da kurulan Dağcılık ve Kış Federasyonu ile gerçekleşmiştir. (Demiroğlu, 2014).

Dağcılık ve Kış Federasyonunun düzenlediği kayak organizasyonları ile kış turizmine olan talep, artış göstermeye başlamıştır. Talebin artmasıyla birlikte Erzurum, Ankara ve Kayseri illerinde kış sporları kulüpleri kurulmuş ve yayılmaya devam etmiştir. Kayak sporunun askeri ve ulaşımından çıkıp bir turizm haline gelişi 1960’lı yıllarda Bursa Uludağ’da başlangıç göstermiştir. Kış turizminin adımları 1930’lar da atılmış olsa da turizm olarak anılması 1950’li yıllarda kış turizmi için yapılan seyahatler ve tesis oluşturma ile resmiyeti Bursa Uludağ’da kazanmıştır. Ülkemizin ilk kayak merkezi Bursa Uludağ olup devamı 1956 yılında Elmadağ ile Ankara’dan, 1963 yılında Erciyes ile Kayseri’den, 1969 yılında Sapgör ile Bitlis’ten, Sarıkamış ile Kars’tan, Palandöken ile Erzurum’dan gelmiştir. Aksaray-Hasandağ, Bayburt-Kop Dağı, Gümüşhane-Zigana, Alanya-Akdağ, Niğde-Aladağlar, Sivas-Bolkar Dağları, Yıldızeli, Antalya-Saklıkent, Isparta-Davraz ve Kocaeli-Kartepe şeklinde kış turizminde birçok il turizm merkezi olarak yayılmaya ve gelişmeye devam etmiştir (Doğaner, 1997). Kış aylarında 2005 yılında 2.745.138 ziyaretçi sayısına sahipken %76 oranında artış göstererek 2015 yılında 5.000.000 ziyaretçi sayısına ulaşmıştır (TÜRSAB,2015).

Tablo 1: Türkiye de Kış Sporları ve Turizm Merkezleri

Erzurum – Palandöken KTKGB	Aksaray – Hasan Dağı KTKGB
Bursa - Uludağ II. Gelişim Bölgesi KTKGB	Mersin – Tarsus Gülek Karboğazı KTKGB
Bolu - Köroğlu Dağı KTKGB	Gümüşhane – Çakırgöl KTKGB
Kayseri – Erciyes KTKGB	Antalya – Alanya Akdağ KTKGB
Kastamonu – Çankırı Ilgaz KTKGB	Muğla - Eren Dağı KTKGB
Kars – Sarıkamış KTKGB	Gümüşhane – Süleymaniye KTKGB
Kocaeli – Kartepe KTKGB	Artvin – Kafkasör KTKGB
Isparta – Davraz Dağı KTKGB	Düzce – Gölyaka Kardüz Yaylası KTKGB
Sivas – Yıldız Dağı KTKGB	Malatya – Hekimhan Yama Dağı KTKGB
Çankırı – Ilgaz Kadınçayırı Yıldıztepe KTKGB	Rize – İkizdere Ovit Dağı KTKGB
Ardahan- Yanlıçam Uğurludağ KTKGB	Antalya – Akseki Göktepe KTKGB
Bayburt – Kop Dağı KTKGB	Bitlis – Sapgör Kış Sporları TM
Gümüşhane - Zigana KTKGB	Konya – Derbent Aladağ KTKGB
Erzincan – Ergan Dağı KTKGB	
Denizli – Tavas Bozdağ KTKGB	
Samsun - Ladik Akdağ KTKGB	

Kaynak: www.ktbvatirimisletmeler.gov.tr.

Tablo 1'e bakıldığında ülkemizde kış sporu içerikli 29 adet bölge bulunmaktadır. Kış turizmi için tesislerimiz toplam 11.459 yatak kapasitesine sahipken hedeflenen rakam 80.175'tir. Mevcut mekanik tesis sayısı toplam 102 iken toplam kapasite 105.143'tür. Konaklama ve mekanik tesis sağlama faaliyetine sahip tesislerin 9'u faal 7'si kısmen faaldir. Kış turizmini geliştirip genişletmek amacıyla 2020 yılı kış turizmi altyapı çalışmaları için 44.081.000 TL'lik bütçe ayrılmıştır (<https://yigm.ktb.gov.tr>)

Palandöken Kayak Merkezi (Erzurum)

Erzurum etrafına çevreleyen sıra dağlar, kış turizminde en önemli etken olan yüksek rakıma sahip olması ve iklim koşullarıyla kış turizmi için ideal bir bölgedir (Korgavuş, 2017). Taşımacılık konusunda büyük öneme sahip olan Erzurum hava yolu, kara yolu ve demir yolu olmak üzere birçok ulaşım yoluna sahiptir. Trabzon, Mersin, İskenderun limanlarına olan bağlantısıyla deniz yolu ulaşımına da sahip olan şehir doğu bölgesindeki en büyük ve en gelişmiş şehir olma özelliğindedir (Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı, 2014). Erzurum Palandöken dağının eteklerinde kurulmuş bir şehir olmakla birlikte sahip olduğu yükseltiyle Türkiye'nin en yüksek şehridir. Erzurum sahip olduğu bitki örtüsü çeşitliliği ile de bir cazibe merkezidir. 86 familyadan 492 cinsten 1.492 takson(canlı grubu) bulunmaktadır. Bu özelliği ile doğaseverlerin odak noktası olabilecek bir bölgedir ve Palandöken'de bu bitki örtülerinden 160 taksona sahiptir (Şengül, 2006).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020 verilerinden derlenmiş bilgilere göre 39 Kuzey – 41 Doğu boylamları arasında yer alan, Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bingöl, Erzincan, Kars, Muş ve Rize'ye sınırı bulunan 25.066 km² yüz ölçümü ile Türkiye'nin 4. büyük ili olan Erzurum'un 762.062 kişilik nüfusu bulunmaktadır. Erzurum ilinin Tablo 2'de belirtilmiş olan 20 adet ilçesi mevcuttur.

Tablo 2: Erzurum İli İlçeleri

Aşkale	Narman	Tekman
Aziziye	Palandöken	Tortum
Çat	Olur	Uzundere
Hınıs	Oltu	Yakutiye
Horasan	Pazaryolu	Karaçoban
İspir	Pasinler	Köprüköy
Karayazı	Şenkaya	

Kaynak: Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Erzurum nüfus olarak çok fazla değişkenlik göstermeyen bir il olmakla birlikte Tablo 3’de 10 yıllık nüfus verileri verilmiştir. 2010 yılında nüfus 769.085 kişiyken en yüksek nüfus 2011 yılında 780.847 olarak görülmüştür. En düşük nüfus ise 758.279 ile 2020 yılına aittir.

Tablo 3: Erzurum İli 2009-2019 Yılı Nüfus Verileri

Yıl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nüfus	769.085	780.847	778.195	766.729	763.320	762.321	762.021	760.476	767.848	762.062	758.279

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

TÜİK, 2013 il bazında temel işgücü göstergeleri verileri derlenerek ulaşılan bilgilerle oluşturulan Tablo 4’de 2013 yılında iş gücüne katılma oranı %50 iken işsizlik oranı %6,6 bölgenin istihdam oranı ise %46,7’dir.

2013’ten sonra Erzurum ili temel işgücü göstergeleri veri girişi yapılmadığı için 2013 verileri verilmiştir

Tablo 4: Erzurum İli 2013 Yılı Temel İşgücü Göstergeleri

	Oran (%)	Değişim Katsayısı (%)	Alt Sınır	Üst Sınır
İş Gücüne Katılma Oranı	50,0	0,8	49,2	50,7
İşsizlik Oranı	6,6	3,0	6,2	7,0
İstihdam Oranı	46,7	0,9	45,9	47,5

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Erzurum’un 5 km güneyinde 3.188 m zirveye sahip dağı olan Palandöken 25.788 m ile Türkiye’nin en uzun kayak pistine sahiptir. Toplamda 24 piste sahip olan Palandöken 2.466 yatak kapasitesi ve 19 mekanik tesise sahip olmasıyla da kayak merkezleri arasında 1. sıradadır (Koşan & Türkmendağ, 2018). Palandöken dağları 30 km alana yayılmış bir yapıda 70 km uzunluğa ve 2-3 metre kar kalınlığına sahiptir (Türkdoğdu, 2010).

Palandöken’in kuzeyinde Yakutiye ve Aziziye, doğusunda Pasinler, güneyinde Çat ve Tekman, batısında Aşkale yer almaktadır. 169.478 kişilik nüfusa sahip olan Palandöken’in yakın tarihe ait tabyalar ve cepanelikler ile tarihi zenginliği mevcutken Abdurrahman Gazi, Pir Ali Baba, Kümbetli Ahmet Baba ve Maksut Efendi Türbelerinin varlığıyla inanç turizmi içinde önemli bir yere sahiptir.

Palandöken 700 km²'lik alanıyla Erzurum'un en büyük ilçelerinden biridir. Dağlık yapısının içinde barındırdığı meralar ile hayvancılığa da oldukça elverişlidir. Yazın sıcak ve kurak, kışın soğuk ve kar yağışlı bir iklime sahip olmasıyla birlikte yaz dönemi kısa sürelidir. Palandöken Kayak Merkezi 15 km ile kayak merkezleri arasında havalimanına en yakın olanıdır

Erzurum ili 2016 yılında 136.526 yerli, 12.438 yabancı olmak üzere toplam 148.964 turisti ağırlamış olup 2017 yılında bu rakam 374.764 kişiye çıkmıştır. En çok yabancı turist geldiği ülke Rusya iken devamında sırasıyla Ukrayna, Gürcistan ve İran gelmektedir (<https://erzurum.ktb.gov.tr>).

Palandöken ülkemizin doğu bölgesinde kayak faaliyetleri amacı ile kullanılan ilk dağdır (Şaktimur, 1994). 1969 yılında faaliyete geçen Palandöken'in kayak merkezi olarak kabul edilme tarihi 17 Ekim 1993'tür (Koşan, 2013).

Palandöken Kayak Merkezinde bulunan pistlerde;

10 Telesiyej,

1 Teleski,

2 Baby lift

1 Gondol bulunmaktadır. Toplam 6.783 m telesiyej uzunluğu bulunurken, teleski uzunluğu 800 m'dir. Telesiyej kapasiteleri toplam 4.683 kişiyken teleski kapasitesi 650 kişidir.

Tablo 5: Palandöken Kayak Merkezi Mevcut Mekanik Tesisler

Lift Adı	Uzunluk	Rakım	Kapasite
Telesiyej	237 m	1165 m	300 kişi/saat
Teleski	800 m	25 m	650 kişi/saat
Telesiyej Ejder	1778 m	225 m	983 kişi/saat
Telesiyej Güney	1528 m	100 m	800 kişi/saat
Telesiyej Vadi	1200 m	487 m	800 kişi/saat
Baby Lift	200 m	20 m	300 kişi/saat
Telesiyej	800m	1200 m	450 kişi/saat
Telesiyej	300 m	200 m	450 kişi/saat
Telesiyej	940 m	50 m	900 kişi/saat
Gondol Lift	3200 m	597 m	1500 kişi/saat

Kaynak: İpek Yolu'ndan Olimpiyata Erzurum

Palandöken Kayak Merkezinde 19 pist bulunmaktadır. Bu pistlerin 7'si kolay (mavi pist), 8'i orta, profesyonel (kırmızı pist) ve 4'ü doğal (siyah pist). Tüm pistlerin toplamda uzunluğu 28 km'dir. 12 bin kişilik kapasitesi mevcuttur. Başlangıç seviyesinden profesyonel seviyeye kadar her kesimin rahatlıkla kullanabileceği bir yapıya sahiptir. Palandöken kış turizmi dışında dört mevsim turizme elverişli yapısı bulunmaktadır

Tablo 6: Erzurum’da Bulunan Spor Tesisleri

Spor	Mevki	Kapasite (Kişi)	Merkeze Mesafe (km)	İrtifa (m)
Atlama Kuleleri	Kiremitli Tepe	-	1	1900
Buz Hokey Salonu	Yakutiye	3000	3	1900
Buz Pateni Salonu	Palandöken	2000	3	2000
Short Track Salonu	Palandöken	500	3	2000
Curling Salonu	Yakutiye	1000	10	1900
Kapalı Spor Salonu	Palandöken	500	3	2000
Kazım Karabekir Stadyumu	Aziziye	25.000	14	1900
Yüksek İrtifa Olimpik Yüzme Havuzu	Palandöken	10 Kulvar	3	2000

Kaynak: <https://www.kudaka.org.tr>

Erzurum’da kayak faaliyeti dışında gerçekleştirilebilecek birçok faaliyet mevcuttur. Atlama kuleleri, buz hokeyi, curling, yüzme havuzu gibi tesisler mevcutken kapalı spor salonu ve stadyumda bölgede ki talebi arttırmakta gelenlere zengin aktivite alanı sağlamaktadır. Tesislerin mevcut kapasitesi 32.000 kişidir. Yüzme Havuzu 10 kulvardan oluşmaktadır.

Tablo 7: Erzurum’da Gerçekleştirilen Önemli Kış Organizasyonları

Organizasyon Adı	Yılı
Winter Universiade	2011
IIHF Buz Hokeyi Dünya Şampiyonası Bölüm III	2012
FIS Kuzey Disiplini Gençler ve U23 Dünya Kayak Şampiyonası	2012
Dünya Karma Çiftler Curling Şampiyonası	2012
Avrupa Curling Şampiyonası	2012
FIS Gençler Snowboard Şampiyonası	2013
Short Track Dünya Gençler Şampiyonası	2014
Short Track Dünya Kupası Finali	2015
Avrupa Gençlik Olimpik Festivali (EYOF)	2017

Kaynak: <https://www.kudaka.org.tr>

Erzurum’u diğer kayak merkezlerinden ayıran bir diğer önemli etken ise düzenlenen organizasyonlardır. Kayak merkezi bu sebeple reklam ve tanıtımını da yapmaktadır. İlk organizasyon 2011 yılında Winter Universiade adıyla gerçekleşirken son organizasyon 2017 yılında Avrupa Gençlik Olimpik Festivali (EYOF) adıyla gerçekleşmiştir. Uluslararası önem teşkil eden bu organizasyonlar Erzurum’u ilgi odağı haline getirmiştir.

2011 yılında düzenlenen 25.Dünya Üniversiteler Kış Oyunları ve 2017 yılında düzenlenen Avrupa Gençlik Kış Olimpik Festivali (EYOF) ev sahipliği yapmasıyla birlikte dünya çapında bir önem kazanmıştır. Öyle ki Palandöken Kayak Merkezi New York Times Gazetesi'nin belirlediği dünyadaki 41 kayak merkezi arasında 18. sıradadır (<https://erzurumportali.com>).

Doğal yapısı ile ilgi odağı olan Palandöken Kayak Merkezi sağlık kuruluşlarına yakınlığıyla da tercih sebeplerindedir. Palandöken Kayak Merkezinde 5 otel bulunmaktadır. Bunların 2'si 5 yıldızlıken 4, 3 ve 2 yıldızlı birer otel bulunmaktadır (<https://erzurum.ktb.gov.tr>).

Tablo 8: Palandöken Kayak Merkezi Otelleri ve Yatak Kapasiteleri

Otel Adı	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Xanadu Snow White	181	450
Polat Renaissance Hotel	234	694
Palan Otel	206	500
Ski Resort Dedeman	186	631
Dedeman Palandöken Ski Lodge	66	150

Kaynak: Aydın (2015)

Tablo 8 verilen bilgilere göre bölgede bulunan otellerin toplam 873 adet oda sayısı ve toplam 2425 adet yatak kapasitesi mevcuttur. Xanadu Snow White Otel ve Polat Renaissance Hotel beş yıldızlı oteldir.

Davraz Kayak Merkezi (Isparta)

Batı Toroslar'ın 30.000 km²'lik alanına sahip Akdeniz ile İç Anadolu Bölgesi'nin orta noktasında ve Göller Bölgesi'nin içinde yer alan Isparta ili 8.933 km²'lik yüz ölçümüne sahiptir (Isparta İli Çevre Durum Raporu 2020). Doğusunda Konya, kuzeyinde Burdur, güneyinde Antalya bulunan ilin coğrafi konumu birçok bölge için geçiş noktası halinde olması sahip olduğu dağlar, göller, kanyonlar ve mağaralar gibi doğal yapılar sayesinde turizm için idealdir. Bölgenin birçok ile olan yakınlığı ve bağlantı noktası olması sebebi ile karayolu ile ulaşım tercih sebebi olurken 2009 yılında tamamlanan Süleyman Demirel Havalimanı ile hava yolu ulaşımı da mevcuttur (Motor, 2018).

Dağları dışında Eğirdir, Kovada ve Gölcük olmak üzere 3 tane göle sahip yaz ve kış turizmi için uygun olan bölgede alternatif turizm çeşitlerinden birçoğu uygulanabilir (Doğanay, 2001:21). Isparta mevcut olan değerleri, tarihi ve kültürel yapısı ile alternatif turizm yapısına uygun bir bölgedir. Bölgede ki değerler ile uygun olarak; binicilik, dağcılık, kamping, kayak, trekking, yamaç paraşütü, su sporları, inanç turizmi, tarım turizmi gibi birçok turizm çeşidi mevcuttur (Doğan, F. N. 2002),

Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 verilerinden derlenmiş bilgilere göre 30°20' ve 31°33' doğu boylamları ile 37°18' ve 38°30' kuzey enlemleri arasında yer alan, doğuda Konya, kuzeyde Afyon, batıda Burdur, güneyden ise Antalya ile komşu olan, 8.933 km² yüz ölçümüne sahip Isparta ilinde 241.723 kişilik nüfusu bulunmaktadır. Isparta ilinin Tablo 9'de belirtilmiş olan 12 adet ilçesi mevcuttur.

Tablo 9: Isparta İli İlçeleri

Aksu	Keçiborlu	Yalvaç
Atabey	Senirkent	Yenişarbademli
Eğirdir	Sütçüler	Uluborlu
Gelendost	Şarkikaraağaç	Gönen

Kaynak: Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Isparta nüfus inişli çıkışlı bir grafiğe sahiptir. Tablo 10’da 10 yıllık nüfus verileri verilmiştir. 2010 yılında nüfus 448.298 kişi ile en yüksek nüfus değerine sahip olan yıl olarak görülmüştür. En düşük nüfus ise 2011 yılında 411.245 iken 2019 yılında bu veri 444.914’e çıkmıştır.

Tablo 10: Isparta İli 2009-2019 Yılı Nüfus Verileri

Yıl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nüfus	448.298	411.245	416.663	417.774	418.780	421.766	427.324	433.830	441.412	444.914	440304

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

TÜİK, 2013 il bazında temel işgücü göstergeleri verileri derlenerek ulaşılan bilgilerle oluşturulan Tablo 11’de 2013 yılında iş gücüne katılma oranı %54,2 iken işsizlik oranı %8,7 bölgenin istihdam oranı ise %49,5’dir.

2013’ten sonra Isparta temel işgücü göstergeleri veri girişi yapılmadığı için 2013 verileri verilmiştir.

Tablo 11: Isparta İli 2013 Yılı Temel İşgücü Göstergeleri

	Oran %	Değişim Katsayısı %	Alt Sınır	Üst Sınır
İş Gücüne Katılma Oranı	54,2	1,9	52,2	56,3
İşsizlik Oranı	8,7	5,5	7,8	9,6
İstihdam Oranı	49,5	2,2	47,4	51,6

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Rakımı ortalama 1.050 m olan ilin % 68,4 kısmı dağları oluşturmakta ve bu dağların yüksekliği 3000 m’yi bulmaktadır (<http://www.isparta.gov.tr>). 17.02.1995 tarihinde turizm merkezi olarak kabul edilen Davraz Kayak Merkezi il merkezine 26 km uzaklıkta 1.155 m uzunluğa sahiptir. Kayak merkezinde 0.50 m ile 2.50 m kar kalınlığı mevcutken pist alanı 440 hektar civarındadır. Kayak merkezi rakımı yaklaşık 2.000 m ve pist uzunluğu 6 km ile 8 km aralığındadır (Dudu, 2015).

Davraz kayak merkezi Isparta’nın Çobanisa köyünde bulunmaktadır. Köyün 1960 yılında 279 kişi olan nüfusu en yüksek nüfus 1980 yılında 302 kişiyle görmüş olup devam eden yıllarda azalma göstermiştir 2000 yılında 257 kişiye düşen nüfus kayak merkezinin varlığından etkilenmeyip 2007 yılında en düşük sayımını görmüş ve kişi sayısı 228 kişiye kadar düşmüştür (Ceylan ve Demirkaya, 2009).

Tablo 12: Isparta İli Konaklayan Turist İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Geceleyen Yerli Turist	211.200	233.273	306.401	321.163	324.686	353.096	416.032
Geceleyen Yabancı Turist	19.937	14.202	21.089	21.837	19.757	14.144	15.202
Toplam	231.137	247.475	327.490	343.000	354.443	367.240	431.234

Kaynak: TÜİK: İl Gösterge, Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Tablo 12’ de Isparta’nın 2011 yılından 2017 yılına kadar olan konaklayan turist istatistikleri verilmiştir. Konaklayan yerli turist sayısı 2011 yılında 211.200 kişiyken her yıl artış göstererek 2017 yılında 416.032 kişiye kadar çıkmıştır. Konaklayan yabancı turist sayısı 2011 yılında 19.937 kişiyken en yüksek sayı 2013 yılında 21.089 kişiyle görülmüş olup devamında düşüş gözlenmektedir. 2017 yılında bu sayı 15.202 kişi olarak görülmektedir. 2018 yılında bu rakamlar ciddi bir değişiklik

göstererek toplam geceleme sayısı 454.929 kişiyi bulmuştur. Geceleme sayısının 15.298'lik kısmını yabancı turistler oluşturmaktadır. Toplam gelen sayısı 43.556 kişiyken bu sayının 42.071 kişilik kısmını yabancı turistler oluşturmaktadır.

Tablo 13: Davraz Kayak Merkezi Pist Özellikleri

Pistin Özellikleri	Mavi Renkli Pist	Kırmızı Renkli Pist	Siyah Renkli Pist
Pist Adedi	2	7	5
Toplam Uzunluğu	3900 m	9100 m	6000 m

Kaynak: <https://davrazkavakmerkezi.org/pist-haritasi>

Davraz Kayak Merkezinde 14 pist bulunmaktadır. Bu pistlerin 2'si kolay (mavi pist), 7'i orta, profesyonel (kırmızı pist) ve 5'ü doğal (siyah pist)'dir. Bu pistler toplam 19.000 m uzunluğa sahiptir.

Tablo 14: Davraz Kayak Merkezi Mevcut Mekanik Tesisler

LİFT ADI	UZUNLUĞU (m)	RAKIM (m)	KAPASİTESİ
1.Tesis: Telesiyej hattı	1,211 m	1.630 m – 1.970 m	1.000 kişi/saat, 134 koltuk
2.Tesis: Telesiyej hattı	930 m	1.970 m – 2.230 m	800 kişi/saat, 87 koltuk
3.Tesis: T-Bar (Teleski) hattı	623 m	1.947 m – 2.230 m	800 kişi/saat, 45 askı kolu
4.Tesis: Bubble Telesiyej hattı	830 m	2.210 m – 2.394 m	800 kişi/saat, 18-24 koltuk (dörtlü)
Baby Lift	100 m		

Kaynak: <https://davrazkavakmerkezi.org/lift-bilgiler>

Davraz Kayak Merkezi'nde bulunan pistlerde;

3 Telesiyej,

1 Teleski,

1 Baby Lift bulunmaktadır. Toplam 2.971 m telesiyej uzunluğu bulunurken, teleski uzunluğu 623 m'dir. Telesiyej kapasiteleri toplam 2.600 kişiyken teleski kapasitesi 800 kişidir.

Tablo 15: Davraz Kayak Merkezi Otelleri ve Yatak Kapasiteleri

Otel Adı	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Sirene Otel	122	280
İsperia Hotel	17	50
SDÜ Uygulama Oteli	42	94

Kaynak: (<https://isparta.ktb.gov.tr>).

Davraz bölgesinde Belediye Belgeli 2, Bakanlık Belgeli 1 otel bulunmaktadır. Belediye Belgeli otellerden Davraz İsperia Hotel 17 oda 60 yatak kapasitesine sahipken, Süleyman Demirel Üniversitesi Davraz Uygulama Oteline ise 42 oda 94 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Bakanlık belgeli olan Davraz Sirene Otel ise 122 oda 280 yatak kapasitesine sahiptir. Bölgede toplam 181 oda 434 yatak kapasitesi bulunmaktadır.

Davraz ve Palandöken Kayak Merkezi Kıyaslaması

Tablo 16: Davraz ve Palandöken Kayak Merkezleri Tesis Bilgileri

	Davraz Kayak Merkezi	Palandöken Kayak Merkezi
Kuruluş Tarihi	17.02.1995	17.10.1993
Kar Kalınlığı (m)	0,50 – 2,50	2 -3
Yükselti	1650 – 2250	2200 – 3176
Kayak Sezonu (Gün)	110	150
Otel Sayısı	3	5
Yatak Kapasitesi	434	2.425
Mevcut Mekanik Tesisler	4	19
Mevcut Mekanik Tesis Kapasitesi	3.800	24.563
Mevcut Mekanik Tesis Uzunlukları	3.621	22.018

Palandöken Kayak Merkezi Kuruluş yılı olarak Davraz Kayak Merkezinde yaklaşık iki yıl öndedir. Palandöken Kayak Merkezinin yüksekliği 3.176 metreyi bulurken Davraz Kayak Merkezinin yüksekliği 2.250 metredir. Kar kalınlığı bakımından da önde olan Palandöken 2 – 3 metre kar kalınlığına sahipken bu rakamlar Davraz 'da 0,50 ile 2,50 metre aralığında değişmektedir. Kayak sezonu Palandöken'de 150 gündür. Davraz 'da ise bu sayı 110 güne düşmektedir. Otel sayısı Palandöken'de 5 iken Davraz 'da bu sayı 3 tür. Otel sayısı olarak fark küçük görülse de yatak kapasitesi farkı oldukça yüksektir. Palandöken otellerinin yatak kapasitesi 2.425 iken Davraz otellerinin yatak kapasitesi 434 tür. Mevcut mekanik tesis konusunda da ciddi bir fark görülmektedir. Palandöken de tesis sayısı 19 iken Davraz da bu sayı 4'e düşmektedir.

Tablo 17: Davraz ve Palandöken Kayak Merkezleri Pist Bilgileri

	Davraz Kayak Merkezi	Palandöken Kayak Merkezi
Mavi Renkli Pist Sayısı	2	7
Kırmızı Renkli Pist Sayısı	7	8
Siyah Renkli Pist Sayısı	5	4
Toplam Pist Sayısı	14	19
Pistlerin Toplam Uzunlukları (m)	19.000	28.000

Pist sayılarına bakılacak olursa Palandöken de 24 pist mevcutken Davraz da bu sayı 14'tür. Genel olarak bulunan veriler ile konaklama sayılarına bakıldığında da 2017 yılı baz alınırsa Erzurum'da 374.764 kişilik bir turist geceleme sayısı mevcutken Isparta'da bu veri 431.23 kişidir. Verilere bakıldığında Isparta'da daha çok turist gecelediği görülse de kış turizmi için şehirleri kullanım oranının Erzurum'da daha çok olduğu tahmin edilmektedir. Palandöken'i Davraz'ın önüne geçiren başlıca etmenlerin arasında düzenlenen organizasyonlar gelse de Palandöken Kayak Merkezinin içerik yönünden zengin olması aktivite alanının geniş olması da göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Bölgeler arası iş gücü göstergesi karşılaştırılması yapıldığında ulaşılan son verilere göre işsizlik oranı Erzurum'da 6,6 iken Isparta'da 8,4 tür. Sağlanan istihdam Erzurum'da 46,7 iken Isparta'da 49,5 oranındadır. 20 adet ilçesi olan Erzurum 2019 verilerine göre 762. 062 kişilik nüfusuna sahipken,

12 adet ilçesi bulunan Isparta 444.914 kişilik nüfusa sahiptir. Ulaşım araçları konusunda da Erzurum daha zengindir. Hava, deniz, kara ve tren yolu kullanılabilirken Isparta’da sadece hava ve kara yolu kullanılmaktadır.

Tablo 18: Davraz Kayak Merkezi SWOT Analizi

Davraz Kayak Merkezi SWOT Analizi	
Güçlü Yanları	Zayıf Yanları
•Tescilli kayak turizm alanı olması	• Tanıtım ve reklam eksikliğinin olması
• Isparta bölgesinin turizm kalkınmasında en önemli merkezlerinden birisi olması	• Kar kalınlığı ve karın yerde kalış süresinin düzensizliği
• Uluslararası kayak standartlarına uygun olması	• Toplu ulaşım ve taşıma hizmetlerinin yetersizliği
• Antalya’ya komşu olması	•Tesis ve aktivite alanı yetersizliği
• Bölgesel olarak orta noktada kalması sebebiyle ulaşım ve ulaşılabilirliğe uygun olması	• Kayak sezonunun uzatılması için yeterli teknik ekipmanın bulunmaması
• Isparta şehir merkezine yakın olması	• Telesiyej ve teleski gibi mekanik kullanımların yetersizliği
• Sahip olduğu dağ ve göller sayesinde birçok alternatif turizm için uygun olması	• Gece ışıklandırmasının olmaması
• İklim şartları sayesinde yılın tüm aylarında turizm için kullanılabilir bölge olması	
• Kayak merkezi içerisinde 3 adet otel bulunması	• Uluslararası kayak yarışmaları için ideal standartlarda olmaması
• Mekanik tesislere sahip olması	• Tesislerdeki kafe, wc vb. ünitelerinin yoğun kullanım dönemlerinde yetersiz kalması
• Kayak pistinin amatörlerin de profesyonellerin de kullanabileceği şekilde olması	• Alan tanıtıcı ve yönlendirici tabelaların yetersiz olması Turizm tur organizasyonlarının yetersizliği
• Geceleyen turist sayısının her yıl artması	•Uygulanabilir doğa sporları için herhangi planlama yapılmaması
Fırsatlar	Tehditler
•Süleyman Demirel hava limanına yakın olması	•Küresel İklim Değişikliğine bağlı olarak kar yağışının azalması
•Her mevsim alternatif turizm imkanı sunması	•Taşıma kapasitesinin çok üzerinde kullanılması durumunda çevresel bozulma riskinin olması
•Antalya iline yakın olması	• Kar miktarında azalma riskinin olması,

Davraz Kayak Merkezinin hava limanı ve şehir merkezine yakın oluşu ulaşım kolaylığı sağlayacaktır bu durum tercihi arttırmak için önemli bir faktör olduğu gibi kar kalınlığı ve karın yerde kalış süresinin düzensizliği, toplu taşıma eksikliği, mekanik tesis kullanım yetersizliği tercih sıralamasında geriye düşmekte bir o kadar etkili faktörlerdir.

Tablo 19: Palandöken Kayak Merkezi SWOT Analizi

Palandöken Kayak Merkezi SWOT Analizi	
Güçlü Yanları	Zayıf Yanları
<ul style="list-style-type: none"> •Tescilli kayak turizm alanı olması • Erzurum bölgesinin turizm kalkınmasında en önemli merkezlerinden birisi olması • Uluslararası kayak standartlarına uygun olması • Uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapmış olması •Uluslararası kayak yarışmaları için ideal standartlarda olması • Tüm ulaşım yollarının kullanılabilir olması • Hava limanına yakın olması 	Geceleyen turist sayısının düşük olması
<ul style="list-style-type: none"> • İklim şartları sayesinde daha uzun süreli ve daha etkin kayak yapılabilmesi • Kayak merkezi içerisinde 5 adet otel bulunması • Tanıtım ve reklam konusunda yeterli olması • Mekanik tesislere sahip olması •Yeterli kar kalınlığı ve karın yerde kalış süresine sahip olması • Kayak pistinin amatörlerin de profesyonellerin de kullanabileceği şekilde olması • Geceleyen turist sayısının her yıl artması 	Sadece kış turizmi için uygun bir bölge olması
Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> •Bütün ulaşım yollarının kullanılabilir olması •Mekanik tesisi ve aktivite alanları • Uluslararası yarışmaların düzenlenmiş olması 	Kış mevsimi dışında bir turizm faaliyetin mevcut olmayışı

Ulaşım, mekanik tesis, kar kalınlığı ve karın yerde kalış süresi, kayak pistleri gibi birçok yeterliliği olan Palandöken'in en önemli tercih faktörü uluslararası bir boyut kazanmış olmasıdır.

SONUÇ

Kış turizmi, turizmi canlandırmak ve 12 aya yaymak için en önemli alternatif turizm türlerinden biridir. Ülkemiz için ekonomik bir değere sahip olmasının yanı sıra işsizliğe de olumlu etkisi bulunmaktadır. Bölgesel kalkınmaya da etki eden kış turizmi için ülkemizde 29 adet bölge bulunmaktadır. Fakat bu bölgelerin 9'u aktifken 7'si yarı aktiftir. 13'ü ise pasif olarak değerlendirilebilecek konumdadır. İlk kayak merkezi unvanını Bursa Uludağ'ın alsa da bilinirliği ve uluslararası boyutta olanı Erzurum Palandöken'dir. Bilinirliği olan ve önem teşkil eden 9 organizasyon düzenlemiş olup bu organizasyonların birçoğu uluslararası boyuttadır.

Çalışmamızda Palandöken ve Davraz Kayak Merkezleri elen alınmış ve ulaşılan veriler ile kıyaslaması yapılmıştır. Veriler sonucu ulaşılan bilgilerde Palandöken Kayak Merkezi'ni Davraz Kayak Merkezi'ne oranla çok daha fazla gelişmiş olduğu görülmektedir. Palandöken Kayak Merkezi'nin yüksekliği 3.176 metreyi bulurken Davraz Kayak Merkezinin yüksekliği 2.250 metredir. Yükseklik olarak önceliğe sahip olan Palandökenin en önemli önceliği reklam ve tanıtımdır. Yapılan organizasyonlar ile hem ilin hem de kayak merkezinin tanıtımı yapılmıştır. Davraz Kayak Merkezi'nin en büyük eksikleri arasında reklam ve tanıtım yer almaktadır. Konumu turizmin başlıca şehirlerinden Antalya'ya yakın olan Davraz'ın kapasite olarak da ciddi bir eksikliği vardır. Kayak bölgesinde 3 tane otel bulunan Davraz'ın yatak kapasitesi 434 gibi bir rakama sahiptir. Talep artsa da karşılayabilecek konaklama tesisi mevcut değildir. Mekanik tesis yönünden karşılaştırıldığında da eksik kalan Davraz Kayak Merkezi'nin yeterli özellikleri arasında, pist sayısı yer almaktadır. Kayak sporuna önem veren sporcuların başlangıç seviyesinden profesyonel seviyeye kullanabilecekleri pist mevcuttur. Her ne kadar pist sayısı yeterli olsa da Palandöken'e oranla ciddi bir fark mevcuttur. Bir diğer eksiklik ise Palandöken Kayak Merkezinde atlama kuleleri, buz hokey salonu, buz pateni salonu, short track salonu, curling salonu, kapalı spor salonu, yüzme havuzu ve stadyum bulunurken Davraz'da bunların hiçbiri mevcut değildir. Davraz için öncelikli olarak reklam ve tanıtım yapılmasının yanı sıra gelen turisti karşılayabilmek için yatak kapasitesinin artırılması gerekmektedir. Gelenleri ilgisini daha çok çekmesi ve konaklama sürelerini uzatması için alışveriş merkezi ya da farklı aktivite alanları da yaratılabilir.

Davraz Kayak Merkezi ve Palandöken Kayak Merkezini karşılaştırdığımızda gördüğümüz üzere Davraz Kayak Merkezinin birçok eksikliği mevcuttur ve şunu söyleyebiliriz ki Palandöken uluslararası bir sıralamada yer alıp tanınmaktayken Davraz maalesef bu sıralamaya dahil değildir. Isparta için büyük önem teşkil etmesi gerekirken yeterli önemin verilmediği düşünülmektedir.

Davraz Kayak Merkezinin tanıtımı için geleneksel hale gelecek şenlikler düzenlenebilir. Farklı illerden katılım sağlayan turist grupları eğlenceli zaman geçirebilirse her yıl gelmeye devam edeceklerdir. Tabi ki gelen turistin verimli zaman geçirip eğlenebilmesi için kayak dışında aktivitelerde planlanmalıdır. Özellikle çocuklu aileler göz önünde bulundurularak çocukların da zaman geçirebileceği oyun alanları oluşturulmalıdır. Gelen turiste geceleme yaptırmak adına faaliyetler planlayıp birkaç güne yayılabilir. Fakat turistlere geceleme yaptırmak için konaklama tesislerini arttırmak gerekmektedir.

Günümüzde en önemli tanıtım ve reklam aracı sosyal medya bu sebeple sosyal medya kullanımı arttırılmalı ve Davraz'a ait sayfalar sosyal medya uzmanları tarafından yönetilmelidir. Sosyal medyada, görsel büyük önem taşımakta olup sayfa da görsel zenginlik sunulmalıdır. Tur şirketleri ile anlaşma yapıp kayak yapmak isteyen turistlerin Davraz'ı tercih etmeleri sağlanabilir.

Isparta ilinde Davraz'a yönlendiren birkaç tane tabela bulunmaktadır. Tabelalar çoğaltılmalı özellikle kış aylarında şehir merkezi, il giriş ve çıkışlarına billboardlar yapılmalıdır. Isparta mevki gereği geçiş noktası halindedir eğer şehir giriş ve çıkışlarında billboardlar bulunursa arabayla ya da otobüsle seyahat edenlerin hafızasında görsel kalacaktır.

Isparta bölgesi için ciddi bir turizm kazancı getirebilecek olan Davraz Kayak Merkezine yeterli önem verilir reklam ve tanıtımı yapılırsa konumu ve Isparta'nın zengin alternatif turizm çeşitlerine sahip olmasının verdiği destekle talebin arttırılabileceği düşünülmektedir

KAYNAKLAR

- Ağger, V. (2011). Universiade 2011 Kış Oyunlarının Erzurum Kış Turizmi Potansiyeline Etkileri. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 6-24 s.
- Albayrak, A. (2013). Alternatif Turizm, Ankara: Detay Yayıncılık, 195 s.
- Aydın, M.E. (2015). Erzincan, Erzurum, Sarıkamış Kayak Merkezlerinin Raybüs İle Entegrasyonu Araştırması. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı, 7 s.
- Bilirdönmez, D. ve Çintimar, F. (2010). İpek Yolu'ndan Olimpiyata Erzurum, Kültür ve Turizm Bakanlığı,
- Ceylan, S. ve Demirkaya, H. (2009). Kış Turizmine Bağlı Olarak Gelişen Bir Kırsal Yerleşme: Çobanisa Köyü (Isparta). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 87 s.
- Demiroğlu, O., (2013). İklim Değişikliğinin Kış Turizmine Etkisi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 520 s.
- Demiroğlu, O.C. (2014). Kış Turizmi, Ankara: Detay Yayıncılık, 60-116 s.
- Dinçer, Mithat Zeki (1993). Turizm Ekonomisi ve Türkiye Ekonomisinde Turizm, Filiz Kitabevi, İstanbul,
- Doğan, F. N.(2002), Yamaç Paraşütünün Yaban Hayatı ve Diğer Ormanlık Faaliyetlerinde Kullanılma İmkânlarının Araştırılması, SDÜ Orman Fakültesi, Bitirme Tezi, Isparta.
- Hayati DOĞANAY (2001), Türkiye Turizm Coğrafyası, 3. bs., Çizgi Kitabevi Yay., Konya.
- Doğaner, S., (2001). Türkiye Turizm Coğrafyası. Çantay Kitabevi, İstanbul, 228 s.
- Doğaner, S., (1997) Türkiye'nin dağlık alanlarında kış turizmini etkileyen coğrafi etmenler. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi, (5)
- Dudu, N., (2005) Erzurum'da Kış Turizm Talep Tahmini. Erzurum Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Ercan, T.F. (2019). Kış Turizmi Destinasyonlarının Rekabet Gücünün Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Erzincan, Erzurum ve Kars İlleri Örneği. (Yüksek Lisans Tezi) Erzurum: Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 9 s
- Erdoğan, N. (2003). Kitle turizmi, alternatif turizm ve ekoturizmde sürdürülebilirlik üzerine bir değerlendirme. Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı, 3-4
- İlban, M. O. ve Kaşlı M. (2008). "Turistik Ürün Çeşitlendirmesi". Necdet Hacıoğlu ve Cevdet Avcıkurt (Ed.). Kış Turizmi (ss. 319 - 342). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 321 s.
- İncekara, A. (1998). Doğu Anadolu'da Kış Turizmi ve Gelişme Olanakları, İTO Yayın No: 1998-18.
- Koşan, A. (2013). Kış sporları turizmi-kayak turistlerinin kış turizm merkezlerini algı ve değerlendirmelerine ait bir araştırma (Palandöken'de bir uygulama). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(2), 303 s.
- Korgamış, B. (2017). Erzurum Palandöken'in Kış Turizmi Açısından Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi. C.1, S.1, s.19
- Koşan, A., Türkmendağ, T. (2018). "Sürdürülebilirlik kapsamında Kayak Turizmi: Palandöken Örneği". Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 2(2): 157-158 s.
- Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (2014). Erzurum İli Turizm Sektörü Raporları, Erişim Tarihi: 06 Nisan 2020.
- Motor, Ş. (2018). Davraz Kayak Merkezi'nin Tercih Edilmesine Yönelik Algı ve Değerlendirmelere Ait Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 8 s.
- Mursalov, M. (2009). Bir Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Olarak Kış Turizmi ve Kış Turizmi Açısından Azerbaycan'ın Guba – Haçmaz Turizm Bölgesinin Arz Potansiyeli. (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 29.s
- Özgür, Z., & Sevim, B. (2008), İklim Değişikliklerinin Kış Turizmine Etkisi, TMMOB İklim Değişimi Sempozyumu (s. 156-171). Ankara: Meteoroloji Mühendisleri Odası, 158-159 s
- Sezgin, O. M., (1995). "Genel Turizm", Tutibay Yayınları, Ankara
- Şengül, M. (2006) Atatürk Üniversitesi Endemizm Ve Palandöken Dağlarının Endemik Bitkileri s.122- Türkiye Bilimsel Ve Teknik Araştırma Kurumu Palandöken Dağları (Erzurum) ve Sarıkamış (Kars) Çevrelerinin Bilimsel Eğitim Amaçlı Kullanımı-II Proje No: 106Y110, 123 s.

Türkdoğdu, E. (2010). Türkiye'nin Geliştirilebilir Bölgesel Kış Turizmi Potansiyeli: Avrupa'nın Bölgesel Kış Turizmi Merkezleri İle Türkiye'nin Bölgesel Kış Turizmi Potansiyelinin Karşılaştırılması, Uzmanlık Tezi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara.

Uçkun G.,ve Çeltek E.,(2004) Niş Pazarlama ve Turizm Sektöründe Uygulanabilirliği.

Usal, A. (1984). Turizm Pazarlaması. İzmir: Okan Dağıtım ve Yayıncılık Ltd. Sti, 27 s.

Ülker, İ. (2006). Dağlarımız: Dağ Sporları ve Dağ Turizmi. 1. Baskı, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınlar

Üzel, M.N. (2003). Dünya ve Türkiye'de Kış Turizmi ve Örnek Alan Erciyes Turizm Merkezi, (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 20 s.

Youell, R. (1998). *Tourism: an introduction*. Longman Publishing Group.

Zeydan, Özgür ve Burhan Sevim (2008) İklim Değişikliğinin Kış Turizmine Etkileri, TMMOB İklim Değişikliği Sempozyumu, 156-171.

İnternet Kaynakları

<https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10177/kis-sporlari-turizm-merkezlerine-iliskin-genel-bilgiler.html> Erişim: 23.01.2022

https://www.tursab.org.tr/haberler/tursab-kis-turizmi-raporu_11931 Erişim: 14.01.2022

<https://www.tkf.org.tr/turkiye-kayak-federasyonu-tarihcesi/> Erişim: 26.12.2021

<https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-217542/palandoken.html> Erişim: 30.12.2021

<http://davrazkayakmerkezi.org/> Erişim: 15.12.2021

<http://www.isparta.gov.tr/isparta> Erişim: 16.12.2021

<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-165565/belediye-belgeli-otel-ve-pansiyonlar.html> Erişim: 10.12.2021

<http://www.tuik.gov.tr/Start.do> Erişim:18.01.2022

<https://www.kudaka.org.tr/ekler/e4520-Erzurum-Kis-Turizmi-Degerlendirme-Raporu.pdf> Erişim: 17.01.2022

https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/isparta_cdr2020-20210818162300.pdf Erişim: 08.03.2022